

Zuzana Maléřová

fotografie Vlado Bohdan

Příběhy z tribuny

Nakladatelství
ČS

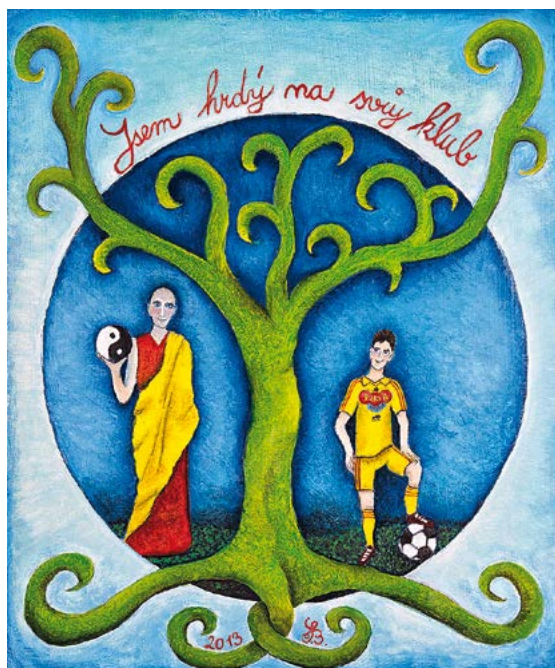

Zuzana Maléřová

Příběhy z tribuny

fotografie Vlado Bohdan

© Zuzana Maléřová, 2013

Photographs © Vlado Bohdan, 2013

Postface © Milan Švihálek, 2013

Editor © Josef Pepson Snětivý, 2013

Cover & Layout © Filip Skalák, 2013

© Nakladatelství ČAS, 2013

ISBN 978-80-7475-007-6

Zuzana Maléřová

Příběhy z tribuny

fotografie Vlado Bohdan

Bajka na úvod

Stoupám dlouhými schody na fotbalový stadion Dukly Praha. Je mi dvacet let a píšu svou knižní prvotinu. Život je kulatý. U vstupní brány na mne čeká brankář Dukly, reprezentant Petr Kostelník, který je jedním z aktérů knihy. Přivítáme se, zaslechnu vtipné poznámky spoluhráčů, na které nereaguju. Jsem zvyklá, odchovaná ostravským Baníkem. Přesto se přistihnu, že chvílemi zadržuju smích. „Slečno, přijďte zase, budeme se těšit na vaše krásné - pauza - oči.“ Pochopila jsem, že popichují spíš Kostu než mne. Tak si pamatuju naše první setkání. Petr však tvrdí, že úplně poprvé jsme se viděli právě na Bazalech. Ví přesně datum i výsledek zápasu, ba i střelce gólů. A už tam prý kluci měli řeči. Stali jsme se partou na mnoho let. Až mne profese a muž fotograf odvedli do jiného světa. V tom sportovním jsem vyrostla, umělecký jsem si zvolila. Po dceři Alžbětě se nám však narodil syn Jeroným. Svým nezlomným rozhodnutím, že bude hrát fotbal, ve mně rozdělené světy spojil. Konečně jsem celá. A obloukem mnoha let znovu stoupám dlouhými schody na Julisku. Když projdu bránou, u které kdysi čekal Košťá, zmocní se mě zvláštní nostalgie. Dívám se z tribuny do otevřené krajiny. Začínám chápat, proč jsem naše ostravské setkání vytěsnila. Překryl ho tenhle výhled. Z žádné fotbalové tribuny není vidět do takové dálky jako z této. Jen z mých valašských kopců. Jeroným o mé duklácké minulosti nemá tušení a důvodem, proč klepeme na dveře právě tohoto klubu, není minulost, ale současnost. Setkání s Janem Suchopárkem nás utvrzuje v tom, co jsme už z mnoha úst slyšeli. Že sportovní filozofie nového vedení klubu je ojedinělá a celá koncepce je podmíněna etikou a lidskou kvalitou. První, co mě oslovuje při vstupu do hlavní budovy, je fotografie tibetských mnichů. Stojí na stadionu a doslova s ním ladí. Jejich oděv má stejnou barvu „dresu“ jako hráči Dukly. Žlutá a vínově červená. Pomoc Tibetu a Nepálu tady neplní funkci charity pro zviditelnění, je to způsob myšlení. A svým způsobem i trénování. Usedám vedle šéfa mládeže Dukly Petra Fišara. Dívá se mi do očí, usmívá se a nespěchá. Dávám mu přezdívkou „Slunce v duši“, i když mu říkají jednoduše „Fiška“. Vstupní pohovor do vrcholového fotbalového klubu vypadá spíš jako společné pojmenování životních hodnot, usilování, vydání se na cestu. Poznej sám sebe, překonej sám sebe, ať pochopíš, kam vedou tvé kroky. Ty jeho vyšlapaly stopy po stejných valašských kotárech jako ty moje. Nikdy je nezametl vítr,

stále se k nim vrací. Je poutník. K životu mu stačí velmi málo. Vše podstatné nosí v sobě. A v malém batůžku knihu. Třeba o Rytíři v rezavém brnění. Ctnostný rytíř, hrdina a zachránce, pádící na svém koni od jedné bitvy k druhé, si najednou uvědomí, že se stal vězněm svého brnění. Brání mu v životě, v doteku s nejbližšími i se sebou samým. Plný bezradnosti se vydá na výpravu dosud zcela neznámou. Za hledáním vlastního já, za sebepoznáním. Jak by řekl Merlin, „jede objevit pravdu mocnější než meč“. Petr Fišar nevede své svěřence, aby se ukryli do brnění a byli nezranitelní a zdánlivě silní. Usiluje však o to, aby pevnost, odolnost a pravou sílu budovali sami v sobě. „Odraž tu bolest,“ slyšela jsem ho jednou říkat jeho svěřencům. Neběhají udřeně kilometry k získání kondice. Vystavuje je prožitkům a zážitkům, které jsou ve výsledku fyzicky i psychicky často ještě náročnější. Ale mají nadstavbu. Přenocuj v lese, v zimě spi v iglú, přežij v přírodě. Dívám se na nástěnku vedle jeho psacího stolu a tajně si čtu indiánskou bajku, kterou tam má připnutou. Pak ho žádám, aby mi ji dal, ani nevím přesně proč.

V tuto chvíli vlastně začaly vznikat Příběhy z tribuny. Žili jsme s naším ročníkem 2000 a trenérem Žipajem opravdu mnohobarevný čas. Právě jsem napsala knihu Proč kluci milují fotbal a na přání trenéra se hráči účastnili všech akcí, které byly s knihou spojené. Když mě tedy generální ředitel Dukly Michal Šrámek vyzval vlídně a laskavě ke spolupráci, měla jsem už na základě předešlých zkušeností nápad v hlavě. Připravit specifický pořad pro tyhle talentované a bystré kluky, ve kterém jim významní sportovci a umělci budou vyprávět své příběhy. Ale budou je vyprávět naprosto otevřeně, důvěrně, budou putovat svými životy plnými chyb a selhání, strachu a nejistoty, aby našli statečnost, obětavost a „pravdu silnější než meč“. Tak se scházeli indiáni u ohně. Tak se jejich děti „vyučovaly“. Každý večer naslouchaly vyprávěním těch nejzkušenějších z kmene. Číst se učili z lidské duše a jejich prvním učitelem bylo srdce. Nastala zásadní otázka. Kde se mohou taková setkání odehrávat? Můj pohled i pohled Petra Fišara se okamžitě otočil k tribuně. Pod její střechou jsem viděla prosklené prostory. „Co to je?“ zeptala jsem se. Michal Šrámek vzal svazek klíčů a společně jsme se všichni tři vydali „k nebi“. Místnost byla zcela prázdná, ale bylo jasné, že tady může „slétnout génius, aby hovořil s člověkem“. Kluci, zvyklí na neustálou aktivitu a pohyb, naslouchali v naprostém tichu dvě hodiny hovorům dospělých. Z dětství si pamatuju, že nejvíc jsem napínala uši, když návštěva nebo rodiče ztišili hlasy, protože si říkali něco, co by ještě děti neměly zaslechnout. Na tribuně jsme se rozhodli, že není nic, co by kluci neměli slyšet. Tak jsme jim vyprávěli o zrození stejně jako o smrti, o citu stejně jako o násilí, o lásce stejně jako o rozvodu,

o věrnosti stejně jako o zradě. Ale především o schopnosti usebrat se, jít dál. Občas jsem v očích kluků zahlédla nevěřící úžas, jindy pochopení a přikývnutí „ano, to znám z domova taky“, někdy zase smích nebo dojetí či nesouhlas s krutostí a zlobou. Ale vždy jsme zjistili své city a prožívali pocit sblížení. Tolik chlapů se slzami v očích na pár metrech čtverečních už asi neuvidím. Začala jsem psát. Na každé tribuně četl herecký host ještě příběh navíc. Uvědomovala jsem si hloubku našich zpovědí, mnozí z hostů se vraceli k vypjatým okamžikům svého života nejen v paměti, ale i v pocitu. Vzpomínám si, jak se Patrik Gedeon na pár vteřin odmlčel a já viděla v jeho očích, že zase stojí jako malý kluk v předsíni a marně se snaží bránit svou maminku před opilým otcem. Požádala jsem Martu Kubišovou, aby zazpívala Modlitbu pro Martu. Naši rodiče při ní plakali, když v roce 1968 vjely do jejich životů ruské tanky. Naše generace ji přijala jako hymnu svobody, když po roce 1989 tanky konečně odjely. Chtěla jsem, aby i naše děti jednou mohly říct: „Byli jsme u toho, když Marta Kubišová zpívala Modlitbu. Bylo to na Julisce a zpívala ji jenom pro nás.“ Někteří kluci ji slyšeli poprvé, ale někteří, stejně jako jejich rodiče, se přidali a zpívali s ní. Venku už se setmělo, byla zima a tribunou se neslo: „Ať mír dál zůstává s touto krajinou, zloba, strach a zášť, ty ať pominou.“ Když jsem se zeptala Barbory Srncové, jestli by namalovala pro kluky z Dukly obrázek a přinesla ho na tribunu, souhlasila. Domluvily jsme se na malé kresbě fotbalisty. Ale čím déle jsme spolu o Příbězích mluvily, tím hlouběji se Bára obrázkem zabývala. Věnovala mu hodiny a na tribunu přinesla krásný olej s nápisem Jsem hrdý na svůj klub. Jeho zvětšenina zdobí vstupní prostory stadionu a každý z kluků si jeho reprodukcí odnesl domů. Táňa Fischerová řekla po Tribuně: „Bylo to silné. Uvědomila jsem si, že takhle lidé běžně nemluví.“ Četla příběh o Jaroslavu Žipajovi, se kterým se kluci po dvou letech loučili. Chodili si s ním jeden po druhém plácnout, poprvé ho viděli plakat, dojetí až bolelo. Alžběta, která některým klukům zpívala na dobrou noc už u jejich postýlek, měla pocit, že tentokrát nevydá ani tón. Nakonec statečně zazpívala o tom, jak padá obloha, hrdlo stažené, abychom se my ostatní nadechli. Za okny tribuny poletovalo listí stejně jako sníh, Vánoce vystřídaly Velikonoce, tmu a šero přemohlo jarní slunce. Jen na stole svítilo stále stejné zelené světlo. Na první tribunu přinesl starožitnou lampu Petr Fišar. Sám pak musel odjet za svojí těžce nemocnou babičkou. Když ten večer Naďa Konvalinková vyprávěla, jak se postarala o svoji babičku až do úplného rozloučení, jak si ji sama učesala a umyla, řekla jsem klukům, proč musel Petr odjet. A za jeho babičku, co rozdávala bonbony dětem z celé ulice, jsme na tribuně zapálili svíčku. Když ho pak Jeroným potkal na hřišti, řekl mi: „Fiškova

babička už umřela.“ „On ti to říkal?“ „Ne, ale myslím si to. Viděl jsem to v jeho očích.“ Měl pravdu. Už když jsme jí zapalovali svíčku, bylo to pro klid duše.

Předkládám vám Příběhy z tribuny, které vznikly kvůli dětem, i když pro děti napsané nejsou. Mnohému nemohou rozumět, ale citem vnímají všechno. A jednou, snad, až přijde těžká chvíle, a ta přijde vždycky, ozve se v nich někde zasutá vzpomínka a pomůže jim správně se rozhodnout. Když jsem byla malá, dozvěděla jsem se, proč je mezi mnou a starším bratrem velký věkový rozdíl. Rodičům se narodil ještě druhý chlapec, ale nebylo mu dáno pobýt na tomto světě. Kdyby nezemřel, já bych se nenarodila. Jsem dítě „náhradník“, ale také dítě „štěstí“, které zmírnilo bolest rodičů ze ztráty. Určitě by byl fotbalista a kopali by si s bráchou. Kde bych byla já, nevím. Ale snažím se svůj život si zasloužit. Pozoruju kluky na hřišti a často nad nimi přemýšlím. Prohlížím si jejich tváře a oči. V každém z nich vidím kousek svého nepoznaného bratra. A už vím, proč jsem chtěla tu indiánskou bajku od Petra Fišara.

Starý indián kmene Čerokí vypráví svému vnukovi o životě: „V mém nitru probíhá zápas. Je to strašný zápas mezi dvěma vlky. Jeden je špatný - je to vztek, závist, žárlivost, sobectví, hrubost, nenávisť, faleš, namyšlenost a ego. Ten druhý je dobrý. Je to pokoj, láska, naděje, vyrovnanost, skromnost, laskavost, empatie, štědrost, věrnost, soucit a důvěra. Stejný zápas probíhá uvnitř tebe a také uvnitř každého člověka.“ Vnuk se zamyslel a po chvíli se zeptal: „A který vlk vyhraje?“ Starý indián odpověděl: „Ten, kterého krmiš.“